

'Meer aandacht voor gewone natuur'

Reflectie

Herman Eijsackers: 'Of een Rode lijstsoort ergens voorkomt geeft vooral de toestand van een ecosysteem aan.'

Voor veel natuurbeschermers zijn soorten heilig en is praten over de vraag hoeveel bescherming mag kosten bijna verwerpelijk. Beleidsmakers zien zich juist geconfronteerd met een afkalkend draagvlak voor natuurbeleid en schaarse middelen. Hoe verenig je hooggestemde ethische idealen over de natuur met de realiteit van politiek en beleid?

Herman Eijsackers, chief science officer bij het ministerie van LNV en voorzitter van de wetenschappelijke adviesraad van Wageningen UR:

'Het verenigen van idealen en de realiteit is een dilemma. Ik merkte dat pas nog tijdens een discussie die ik voorzat op het ministerie van LNV. Het debat ging over effectgerichte maatregelen. Effectgericht stond in dit geval tegenover brongericht. Plaggen van heidevelden is dus een effectgerichte maatregel, het verminderen van de stikstofuitstoot is brongericht. De vraag tijdens de discussie was of de effectgerichte maatregelen nuttig zijn, en hoe lang je ermee door moet gaan als brongerichte maatregelen niet werken. Hoe lang moet je doorgaan met bijvoorbeeld het plaggen van heide omdat er teveel stikstofdepositie is? De titel van de discussie was: 'Moet de natuur aan het infuus blijven?'. Daarin merkte je een soort moeheid: hoe lang moeten we doorgaan voordat de natuur het zelf kan, hoe lang moeten we er geld in blijven pompen? Aan de andere kant is ook duidelijk dat brongericht

beleid nog lang niet effectief is omdat er zoveel bronnen van stikstof zijn waarop het beleid geen invloed heeft.

Je ziet die spanning tussen, zeg, realisme en idealisme ook opduiken rond de Rode lijst. Is dat een rij heilige soorten die koste wat het kost behouden moeten worden voor het nageslacht? Of een overzicht met indicatorsoorten voor ecosystemen, met soorten die kwetsbaar zijn en die laten zien of het goed of slecht gaat met een ecosysteem? Ik ben geneigd vooral die laatste functie te benadrukken.'

Minister Gerda Verburg zei onlangs in een interview in NRC Handelsblad dat ze 'zich kan voorstellen' dat in Nederland dier- of plantensoorten mogen verdwijnen als die elders in Europa makkelijker te beschermen zijn. 'Het is verstandig dat je dat soort vragen stelt, zo'n vraag als of je koste wat het kost soorten moet beschermen. Ze zijn belangrijk, daar niet van, maar je kunt je afvragen of het de maat van alle dingen is. Veel mensen interesseert het nauwelijks of er soorten van de Rode lijst in een gebied voorkomen. Ze herkennen ze niet,

en ze hebben een heel ander beeld van natuur dan ecologen. Natuur is er vooral om van te genieten, het moet er mooi uitzien. Of er een zeldzame plantensoort voorkomt interesseert de meeste mensen nauwelijks. De natuur moet bovendien ook allerlei functies vervullen. Van de bestuiving van planten, het zuiveren van lucht, het vasthouden van water en het beschutting bieden aan dieren die wij aardig vinden om te zien tot het simpel produceren van zuurstof. Voor die functies heb je geen topnatuur nodig. Heel gewone natuur is voldoende. Het beleid krijgt ook meer oog voor die gewone natuur, voor parken en groene gebieden om de steden. Als je het beleid alleen op kwetsbare soorten richt, loop je het risico dat je voortdurend een negatieve boodschap geeft: het gaat de verkeerde kant op. Maar daar ga je de samenleving niet mee overtuigen. Door het belang van doodgewone natuur een plaats te geven in het beleid kun je laten zien wat het nut is van natuur. Natuur is gewoon nodig. Die boodschap zorgt waarschijnlijk voor meer draagvlak voor het natuurbeleid dan alleen het soortenbeleid.'